

znašli, čeprav ima 150 strani. Ta knjiga je nedvomno nastajala ob urah in urah dela z otroki in je namenjena predvsem otroški populaciji in družinam. Avtorčina ljubezen do vrtnarjenja in dela z otroki je jasno vidna vsakemu bralcu, zaradi česar ta priročnik ni le vir informacij, temveč tudi vir inspiracije.

- V kategoriji **prevedena mladinska leposlovna knjiga** komisija v sestavi dr. Gaja Kos, mag. Tomato Košir in dr. Veronika Rot Gabrovec za priznanje ni izbrala nobene knjige.

- V kategoriji **prevedena mladinska poučna knjiga** je komisija v sestavi dr. Samo Kreft, Ivan Mitrevski in mag. Darja Lavrenčič Vrabec za priznanje zlata hruška izbrala knjigo Idana Ben-Baraka in Juliana Frosta *Ne liži te knjige*. Podobe z elektronskega mikroskopa je skenirala Linnea Rundgren, prevedla pa Ema Karo. Knjigo je izdala založba Miš.

Obrazložitev komisije:

Dandanes se veliko govori o nevarnih mikrobih, povzročiteljih bolezni, ki jih z različnimi čistilnimi sredstvi bolj ali manj učinkovito uničujemo, nekateri pa so postali tako odporni, da zdravila pogosto ne morejo več pozdraviti okužb. Po drugi strani se zavedamo tudi njihove koristnosti. V tej knjigi se avtorji do mikrobov ne opredeljujejo, ampak nas opozorijo na njihov neviden obstoj. Kot se za pustolovsko zgodbo spodobi, najprej spoznamo glavno junakinjo Mimi, ki je mikrob. Knjiga nato v interaktivno pustolovščino povabi še bralca, ki se s prstom dotakne knjige in Mimi prenese na svoje zobe, majico in popek. Ob tem Mimi sreča še druge mikrobe, ki živijo na drugih predmetih, in se ji pridružijo na potovanju. Pri njihovih dogodivščinah jih lahko opazujemo na prikupnih ilustracijah, ki so umeščene na izvrstne elektronsko-mikroskopske tridimenzionalne fotografije papirja, zobne sklenine, tekstila in kože. Ilustracije so enostavne – v kontrastu z natančnimi fotografijami, polnimi podrobnosti – in izjemno dinamične. Junake vidimo, kako se bašejo z odmrlo kožo, kopljejo po

zobni sklenini in se potikajo po preznjeni majici ter se med seboj pogovarjajo o stvarih, o katerih mikrobi pač razpravljajo. Zaradi odličnih fotografij, prikupnih ilustracij in domiselnega oblikovanja je knjiga tudi prava likovna poslastica. Je revolucionarna in inovativna v svojem konceptu, saj združuje tako znanost kot otroško igro in zabavo. Žal takšnih knjig na knjižnem trgu skorajda ni, ne v prevodih, kaj šele izvirno slovenskih. Želeli bi, da bi spodbudila h kreativnosti tudi domače znanstvenike, da bi navduševali otroke za raziskovanje in ustvarjanje.

Vojko Zadravec

LETOŠNJI PREJEMNIK ŠPANSKE NACIONALNE NAGRADE ZA MLADINSKO KNJIŽEVNOST JUAN KRUIZ IGERABIDE – NOVI ČLAN UREDNIŠKEGA ODBORA REVIIJE OTROK IN KNJIGA

Špansko ministrstvo za kulturo in šport, ki od leta 1978 podeljuje nacionalne nagrade za literaturo, znotraj teh pa nagrado za esejistiko, dramatiko, mladinsko književnost, pripovedništvo, poezijo in poezijo mladih avtorjev Miguel Hernández, nas je konec septembra razveselilo z novico, da je letošnji prejemnik nagrade baskovski pisatelj za otroke in odrasle, univerzitetni učitelj in prevajalec Juan Kruz Igerabide. Nacionalna nagrada je najvišje špansko priznanje literarnim ustvarjalcem. Podeljujejo jo za besedila, napisana v katerem koli od uradnih jezikov Španije, in sicer za besedila, ki so izšla v letu pred podelitvijo nagrade. Juan Kruz Igerabide jo je prejel za v baskovščini napisano besedilo slikanice *Abezadario titirirjario: letren txotxongiloo* (*Abecednik pripovednik: marionetne črke*), ki jo je izdala založba Cenlit/Denonartean. Slikanica je izšla tudi v vseh uradnih jezikih španske

države: španščini, katalonščini in galicijščini. Doslej je to nagrado prejela le ena baskovska avtorica, Mariasun Landa za mladinski roman *Krokodil pod posteljo* (slovenski prevod besedila je izšel 2012).

Juan Kruz Igerabide (Aduna, 1956) je avtor mladinskih besedil, pesnik, raziskovalec in prevajalec. Po osnovni izobrazbi je učitelj in je tudi vrsto let poučeval. Kot raziskovalec ga je zanimalo še dandanes izjemno močno baskovsko ljudsko izročilo, predvsem pesmi in pravljice za otroke. Temu je posvetil vrsto člankov in monografijo *Bularretik mintzora* (*Od prsi k besedam*, 2003). Poučeval je tudi na baskovski univerzi UPV/EHU, obenem je bil dejaven v službi za baskovski jezik in iz terminoloških zagat pomagal svojim kolegom. V zadnjih letih je vodil katedro Mikel Laboa, katedro z izjemnim kulturnim kapitalom, ki je izpeljala vrsto pomembnih kulturnih projektov. Od 2003 je član baskovske akademije Euskaltzaindia.

Leta 1992 je začel objavljati pesmi za otroke, ki so izšle v različnih pesniških zbirkah: *Begi-niniaren poemak* (*Pesmi za punčico*, 1995), *Haur korapiloak* (*Otroški lomilci jezika*, 1997), *Botoibat bezala* (*Kakor gumb*, 1999), *Mintzo naiz isilik* (*Molče govorim*, 2001), *Egun osorako poemak* (*Pesmi za ure v dnevu*, 2001), *Hosto gorri, hosto berde / Hoja roja, hoja verde* (*Rdeči list, zeleni list*, 2002), *Munduko ibaien poemak* (*Pesmi za reke sveta*, 2004), *Gorputz osorako poemak* (*Pesmi za vse dele telesa*, 2005), ki jih je za slovensko dvojezično izdajo *S prstom na luni* (*pesniške igre*) (Malinc, 2013) prepesnil in dopolnil.

Za njegovo poezijo je značilno, da se navezuje in prepesnjuje ustno baskovsko ljudsko poezijo, to pa povezuje z otroštvom kot izhodiščem pesniškega ustvarjanja. V baskovsko mladinsko poezijo je vpeljal pesniško obliko haikuja, ki ga je predrugačil tako, da ga je povezal s *koplo zaharro* (staro kitico), obliko iz ljudske

baskovske poezije, ki se je, podobno kot haiku, poigravala s podobami, le da je imela namesto treh štiri verze. Poezija Juana Kruza Igerabideja se poigrava tudi z močjo podobe v haikuju. Kot piše Jon Kortazar, pisec spremne besede k zbirki *Rdeči list, zeleni list*, je Igerabide zanimanje za zenovsko in vzhodnjaško filozofijo nasploh pokazal tudi v poeziji za odrasle. Izhaja iz kontemplacije, ki je prvi element pesmi, iz katerega se rodi njena podoba. Haiku namreč išče lepoto tam, kjer je hitri pogled sploh ne opazi.

Igerabide je tudi avtor besedil za najmlajše. Njegov najbolj znan lik je deček Jona, ki mu je namenil šest slikanic, po katerih lahko posežemo tudi v slovenščini: *Jona in prestrašeni hladilnik*, *Jona je žalosten*, *Jonova budilka*, *Jona ima veliko težavo*, *Jona v stiski* in *Adijo, Jona*. Za prvo knjigo v seriji, ki govori o čustvih in je osredinjena na junakovo doživljanje, *Jona in prestrašeni hladilnik*, je leta 1999 prejel najpomembnejšo baskovsko nagrado Premio Euskadi.

Nagrajena slikanica nadaljuje niz avtorjevih knjig, ki se tako vsebinsko kot tudi oblikovalsko oddaljujejo od 'običajnih' knjig. V 'knjigi' *Ur: euriaren liburua* (*Voda: knjiga o dežju*) je zgodba o kaplji, ki se je bala pasti, podprta z zvočno knjigo, pesmi pa so zapisane tudi na ločenih, ilustriranih listih. *Abezedario titirijario: letren txotxongiloa* se učenja abecede loteva igrivo, s fonološkim zaznavanjem, občutenjem in zavedanjem glasu in zvena, prek zgodbe, pa tudi z iskanjem oblik črk v naravi. Komisija za podelitev nagrade je v svoji utemeljitvi zapisala, da gre za »besedilo, ki svoje mojstrstvo kaže z uporabo pesniškega jezika, ki sega po tako različnih postopkih, kot so aliteracija ali prvine simbolizma, nonsens, absurd ali rodarijevska domišljija, in v katerih za nameček odmeva še baskovska ustna tradicija.«

Igerabide je izjemen poznavalec baskovskega jezika, starodavnega jezika

neznanega izvora, ki je bil ob koncu frankizma tik pred izumrtjem. V le petdesetih letih je Baskom uspelo ponovno vzpostaviti celoten kulturni in šolski sistem, v katerem je izjemno pomemben tudi prevod. Juan Kruz Igerabide je tudi sam v euskero prevedel nekaj svetovnih klasikov, med drugim Charlesa Baudelaira, Michèla Marineauja, Alfreda de Musseta. Poskrbel je tudi za priredbe temeljnih klasičnih besedil svetovne literature (Homerjeve *Odiseje* in Ovidovih *Metamorfoz*) in prevode nekaterih mladinskih klasikov; njegov prevod *Čarovnika iz Oza* je bil leta 2018 uvrščen na IBBY častno listo. V zadnjem času je dejaven tudi kot prevajalec slovenskih avtorjev v euskero: leta 2018 je s prevodi slovenskih pesnikov sodeloval na festivalu Pranger, prevedel je tudi roman Brede Smolnikar *Ko se tam gori olistajo breze* in slikanico Petra Svetine *Čudežni prstan*. Doslej je že večkrat obiskal Slovenijo, prvič leta 2012, ko je v Mariboru sodeloval na simpoziju revije *Otrok in knjiga* o sodobni pravljici, letos pa ga je povabila založba Malinc kot gosta jesenskega dela festivala Pranger.

Barbara Pregelj

ANTJE DAMM NA OBISKU V SLOVENIJI

Antje Damm, svetovno uveljavljena avtorica slikanice *Obisk*¹ je bila septembra gostja Slovenske sekcije IBBY in Založbe Zala na mednarodni konferenci Zgodbe staranja.²

O Antje Damm

Danes uveljavljena nemška avtorica (rojena 1965), ki je objavila že skoraj 30 otroških knjig, je po izobrazbi arhitektka. Le nekaj njenih knjig je otroških zgodb v tradicionalnem pomenu besede. Večina je slikanic, ki so zelo inovativne. Zanimivo je, da se v večini posveča skorajda filozofskim vprašanjem – o času, bivanju, niču. V teh knjigah spretno prepleta besedilo z ilustracijami in fotografijami. Tako otroke in starše (vzgojitelje, učitelje) spodbuja, naj se pogovarjamo o temeljnih vprašanjih, kaj je čas, kdo sem, kaj je večnost, zakaj in kako rastem ... Naj se torej pogovarjamo o medsebojnih odnosih, življenju in smrti, sreči, resnici in lažeh.

Slikanic, kot je *Obisk*, ima v svojem opusu pravzaprav malo. Tudi te so seveda zastavljene tako, da (veliko) besedila pravzaprav ne potrebujejo. Besedilo, vprašanja, še več vprašanj, odgovore najdejo bralci vseh generacij sami, vsak po svoje. Pomembno se zdi le misliti, spraševati, čuditi se, čutiti vse, pogledati vase, navznoter in navzven in na druge. Na otroka, starčka, zvezdo, polža, bilko na polju ...

O slikanici

Obisk je slikaniška zgodba, ki povezuje mlajšo in starejšo generacijo. Obenem je vez med radoživimi in osamljenimi. Povezuje otroke, ki prekipujejo od življenja, in osamljene starejše, ki so se zaprli v svoje hiše in vase in izgubljajo vezi z drugimi.

Slikanica *Obisk* je najprej črno-bela kot osamljenost, potem pa se počasi polni z barvami in toplino prijateljstva

¹ *Obisk (Der Besuch)* je prvič objavila založba Moritz Verlag 2015, istega leta jo je v slovenskem prevodu Tine Mahkota izdala Založba Zala.

² <https://kvarkadabra.net/2018/06/zgodbe-staranja-konferenca/>, <https://tinabilban.wixsite.com/taleso-fage> in http://www.ibby.org/fileadmin/user_upload/european_newsletter_11-18/IBBY_European_Newsletter_November_2018.htm